

חולין דף ה'

הגמרא הביאה, שרב ענן אמר בשם שמואל שישראל המומר לעבודה זרה מותר לאכול משחיטתו

משחיטתו. והגמרא רוצה להביא מקור לשיטתו ממה שאמר רב יהודה בשם רב על הכתוב: "וְהַעֲרָבִים מִבְּיָאִים לוֹ לֶחֶם וּבֶשֶׂר בַּבֶּקֶר וְלֶחֶם וּבֶשֶׂר בַּעֲרָב", שהבשר בא מטבחים של אחאב. דוחה הגמרא, שאין ללמוד משם כיון שזה היה על פי הדבור שהקב"ה התירו לפי שעה³⁰.

מיהם העורבים שהביאו את הלחם והבשר את הלחם והבשר, אמר רבינא, שהיו אלה

עורבים ממש. שאל אותו רב אדא בר מניומי, אולי הכוונה לשתי אנשים ששמש עורב, כפי שמצינו בספר שופטים שנאמר "וַיַּחֲרֹגוּ אֶת עוֹרֵב בְּצוּר עוֹרֵב וְאֶת זָאֵב הָרְגוּ בְּיָקֵב זָאֵב"? אמר לו שלא מסתבר שלשניהם יהיה אותו שם, אמר לו רב אדא, שיתכן שהיו מצור עורב ונקראו כך שם מקומן, כפי שנאמר בספר מלכים "וַיֵּאָרְסוּ זָאֵבִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קִטְנָה", והקשו על פסוק זה, שיש בו סתירה, כיוון שאם היא נערה דהיינו שהביאה שתי שערות, אינה קטנה, ואם היא אינה נערה, ואמר רבי פדת, שאין הכוונה לנערה לנערה ממש, אלא על שם מקומה, לקטנה ממקום הנקרא נעורן, אמר לו רבינא, שאם כך הדבר היה צריך לומר עורביים, כדי שלא יחליפום בעורבים ממש³¹.

מביאה הגמרא ראיה לדברי רב ענן ממה ששנינו, הכל שוחטים ואפילו כותי ואפילו

ערל ואפילו ישראל מומר, ולא יתכן שהכוונה לערל שלא נימול משום שמתו אחיו מחמת מילה, כיוון שהוא אנוס ודינו ככל ישראל, ולא יתכן שהכוונה למומר לערלות, כיוון שנאמר בהמשך ואפילו ישראל מומר ואין אפשרות לומר, שהכוונה למומר לאחד מכל המצות, ולהשמיענו שאינו מומר לכל התורה כולה, כיוון שזה מומר לערלות, אלא מוכח שהכוונה למומר לעבודת כוכבים, וכדברי רב ענן. דוחה הגמרא,

30 שנאמר ואת העורבים צויתי שם לכלכלך. רש"י.

31 ע"פ רש"י ותוס'.

שייתכן לומר שמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו, כיוון שאמר מר, שחמורה עבודת כוכבים, שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה, אלא הכוונה למומר לשחיטה ולתיאבון, וכדברי רבא שאף על גב שהוא מומר כיוון שזה לתיאבון אנו אומרים שאם נביא לו סכין הוא ישחט כדין.

שואלת הגמרא ממה ששנינו, "אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּסֶם" ולא כולכם, להוציא את המומר שאין מקבלים נדבתו, "מִפֶּסֶם" בכס חלקתי, שכשרים מביאים ולא המומרים. ולא באומות, שכולן מתנדבים ומקבלים מהם. "מִן הַבְּהֵמָה" להביא בני אדם שדומים לבהמה³², מכאן אמרו מקבלים קרבנות מפושעי ישראל³³, כדי שיחזרו בהן בתשובה³⁴, חוץ מן המומר, ומנסך את היין לעבודת כוכבים, ומחלל שבתות בפרהסיא? מקשה הגמרא, הרי דבר זה סותר את עצמו, כיוון שבתחילה דרשו, "מִפֶּסֶם" ולא כולכם להוציא את המומר, ואחר כך דרשו שמקבלים קרבנות מפושעי ישראל? אומרת הגמרא שזו אינה קושיא כיוון שבתחילה דיברו על מומר לכל התורה כולה, ובהמשך על מומר לדבר אחד.

שואלת הגמרא, על מה שנאמר בסוף דברי המשנה, חוץ מן המומר, ומנסך את היין, ומחלל שבת בפרהסיא, באיזה מומר מדובר כאן, אם במומר לכל התורה כולה, הרי כבר דיברה על כך המשנה בתחילה, ואם במומר לדבר אחד, הרי גם עליו כבר דיברה המשנה, אלא ודאי שכך כוונתה בסופה, מקבלים קרבנות מפושעי ישראל במומר לדבר אחד, חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא שהם חמורים³⁵, ואם כך מומר לעבודת כוכבים הרי הוא מומר לכל התורה כולה, ואכן קשה מכאן על דברי רב ענן.

32 שאין מקיימים את המצות. רש"י.

33 משמע מזידים. רש"י.

34 אינו דורש טעמא דקרא, אלא נותן טעם לדבר ואומר שמומר לדבר אחד בקל יחזור בתשובה ולכך מקבלים מהם כדי שיחזרו. תוס'.

35 כיוון שהעובד עבודת כוכבים כופר בהקב"ה, והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר, שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית. רש"י.

מהיכן לומדים שאין מקבלים קרבן
מן המומרים

שואלת הגמרא, וכי מכאן לומדים שאין
מקבלים קרבן מן המומרים, הרי לומדים זאת

מהכתוב "מַעַם הָאֶרֶץ", שכך למדנו בו "מַעַם" ולא כל עם פרט למומר,
רבי שמעון בן יוסי אומר משום רבי שמעון, שלומדים זאת מהכתוב
"אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאֲשֶׁם", שנסמך אליו הכתוב, "או הוֹדַע אֱלֹו
חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ" ולומדים מכאן, שדבר אשר לא תעשינה אם
היה יודע שהוא אסור, ושגגה היתה לו, וחטא ואשם הוא יביא, השב
מידיעתו שאם היה יודע שהוא חלב, היה יושב ומבטל מעבירה זו, הוא
מביא קרבן על שגגתו³⁶, אבל מי שאינו שב מידיעתו אינו מביא קרבן
על שגגתו, ובררה הגמרא, מה ההבדל בניהם הרי מכל מקום מומר לא
מקבלים מה אפילו שוגג, כיוון שאילו היה יודע מתחלה גם היה אוכלו,
ואינו נחשב שב מידיעתו? ואמר רב המנונא, שההבדל הוא לגבי מומר
לאכול חלב, והביא קרבן על הדם, ששגג בו, ואילו היה יודע שהוא דם
לא היה אוכלו, לתנא קמא מומר שמו, ולא מקבלים ממנו, ולרבי שמעון
הוא נחשב שב מידיעתו הוא בדם, ומקבלים ממנו?

שני לימודים נאמרו שאין מקבלים
קרבן מן המומרים

אומרת הגמרא, שמקום נאמר ללמד על
חטאת ואחד נאמר ללמד על עולה³⁷, והוצרך

הכתוב לכתוב בשניהם כיוון שאם היו משמיעים זאת רק בחטאת, היינו
אומרים שזה משום שהיא באה לכפרה, וכיון שדעתו להזיד ולחזור על
עבירתו, ורק במקרה שגג ולא הזיד אינו בר כפרה, אבל עולה, שדורון
הוא כן נקבל ממנו, ואם היו משמיעים לנו רק לגבי עולה, היינו אומרים
שזה משום שאינו חיוב ואין רגילות לקבל מתנות מרשע³⁸, אבל חטאת
שהיא חובה עליו, יתכן שכן נקבל כדי שלא יהא חוטא נשכר, ובא
הכתוב ללמד שמשניהם לא מקבלים.

האם בהמה זה לשון שבח או לשון
גנאי

שואלת הגמרא, על מה ששנינו שפושעים
נקראים בהמה, ממה שנאמר "אָדָם וּבְהֵמָה

תוֹשִׁיעַ ה'"), ואמר רב יהודה בשם רב, שהכוונה לבני אדם שהן ערומים

36 כ' התוס' שהכוונה לאדם שחזר בתשובה אח"כ ובשעה שאכל לא היה שב מידיעתו, אבל אם לא חזר אינו יכול
להביא קרבן, כיוון שזבח רשעים תועבה.

37 מכס ולא כולכם מדבר על עולת נדבה, שכתוב אחריה אם עולה קרבנו. רש"י.

38 כפי שנאמר "זבח רשעים תועבה". רש"י.

בדעת³⁹, ומשימיין עצמן כבהמה⁴⁰? אומרת הגמרא, שיש הבדל בין מקום שנאמר אדם ובהמה, לבין מקום שנאמר רק בהמה. שואלת הגמרא, וכי כל מקום שנאמר בו אדם ובהמה הכוונה שיש בו מעלה, והרי נאמר "וַיִּזְרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה זֵרַע אָדָם וְזֵרַע בְּהֵמָה", ושנינו שהדבר נאמר על מי שלא קרא ולא שנה ולא שמש תלמידי חכמים, כלומר החכמים והבורים כולם אזרעם לפרותם ולרבותם? מתרצת הגמרא, ששם חילק הכתוב, זרע אדם לחוד וזרע בהמה לחוד.

רבן גמליאל ובית דינו, נמנו על שחיסת כותי ואסרוה
 אמר רב חנן⁴¹, שאמר רבי יעקב בר אידי, שאמר רבי יהושע בן לוי בשם בר קפרא, שרבן גמליאל⁴² ובית דינו, נמנו על שחיסת כותי⁴³ ואסרוה. אמר רבי זירא לרבי יעקב בר אידי, שמא לא שמע רבי אלא כשאין ישראל עומד על גביו, וכדברי משנתינו? אמר לו שאם אין ישראל עומד על גביו, ודאי שאסור, כיוון שהם לא חוששים משום "וְלִפְנֵי עֵזְרָא לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל". מבררת הגמרא, האם קבל רבי זירא את דברי רבי יעקב שאפילו כשישראל עומד על גביו אסור?

רבי יוחנן אכל משחיסת כותי
 מביאה הגמרא ראייה ממה שאמר רב נחמן בר יצחק בשם רבי אסי, אני ראיתי את רבי יוחנן שאכל משחיסת כותי⁴⁴, אף רבי אסי אכל משחיסת כותי, ותהה רבי זירא עליהן איך אכלוהו, האם לא שמעו שנמנו רבן גמליאל ובית דינו ואסרו שחיסת כותי, ואם היו שומעים היו מקבלים זאת, או שמא שמעו ולא קבלו את דבריהם? ופשט רבי זירא לעצמו שמסתבר ששמעו ולא קבלו, כיוון שאם לא שמעו ואם היו שומעים היו מקבלים זאת, היאך יגרום שום שטן לפני צדיקים על ידי שוגג שום דבר עוון, הרי לבהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה, שתאכל הבהמה דבר האסור לה, ולצדיקים עצמן לא כל שכן⁴⁵, ואם לא קבל רבי זירא מרבי יעקב,

39 כאדם הראשון. רש"י.

40 דהיינו דכאי רוח. רש"י.

41 סימן: נקלף.

42 בנו של רבי יהודה הנשיא, שהיה מן האחרונים. רש"י.

43 לאחר שנשנית משנתינו שנאמר בה שהכל שוחטים ואפילו כותי. רש"י.

44 כשישראל עומד על גביו, או על ידי שחתך כזית בשר ונתן לו ואכל. רש"י.

45 ואור"י שדוקא בדברים של אכילה אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, שגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור.

שרבן גמליאל לגמרי אסר, מה היה קשה לו, הרי יכל לומר שאכל רבי יוחנן כשישראל עומד על גביו, ורבן אסר גמליאל, כשאינן ישראל עומד על גביו אלא מוכח שקבל ממנו שאסרו רבן גמליאל ובית דינו לגמרי.

